

Miljösamverkan
Sverige

Verksamhetsplan 2025–2027

Beslutad av styrgruppen den 13 juni 2024

Länsstyrelserna

Titel: Verksamhetsplan 2025–2027

Datum: 2024-06-13

Huvudmän: Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten

Webbplats: www.miljosamverkansverige.se

E-postadress: miljosamverkansverige@lansstyrelsen.se

Innehåll

Verksamhet 2025–2027	4
Strategiska mål för perioden 2023–2025	4
Handläggarsöd.....	4
Tillsynskampanjer	5
Utvecklingsprojekt	5
Händelsestyrda projekt.....	5
Budget år 2025–2027.....	8
Bemanningsplan.....	9
Inlämnade projektförslag till år 2025.....	10
Hantering av förorenade muddermassor från mindre muddringsprojekt	10
Upplägg av muddermassor	12
Skogsbruksåtgärder i anslutning till Natura2000-områden	14
Förebyggande grön tillsyn	16
Bedömning av om en ekonomisk säkerhet är tillräcklig inom tillsynen.....	18
Nationell tillsynskampanj vattenuttag.....	20
Cirkularitet i tillsyn och prövning	22
Cirkulär ekonomi i praktiken.....	25
Tillsyn på livsmedelsindustrier och slakterier med fokus på avloppsutsläpp och avfallshantering	27
Tillsyn djurparker	29

Verksamhet 2025–2027

Verksamhetsplanen är utformad som en rullande treårsplan med strategiska mål för en bestämd treårsperiod. Då många projekt sträcker sig över ett årsskifte är en mer långsiktig planering att föredra. Dessutom kräver vissa insatser, exempelvis gemensamma tillsynskampanjer, en god framförhållning så att länsstyrelserna har möjlighet att avsätta resurser.

År ett blir planen mer i detalj medan den år två och tre blir av ett grövre slag. Årlig uppdatering kommer att ske varför det alltid behöver finnas ett tillräckligt stort utrymme för nya insatser under år två och tre.

Planen innehåller fyra delar:

1. Handläggargrupp
2. Tillsynskampanj
3. Utvecklingsprojekt
4. Händelsestyrda projekt

Strategiska mål för perioden 2023–2025

1. Alla länsstyrelser deltar aktivt i Miljösamverkan Sverige. Vi har lätt att bemanna de olika rollerna. Det är eftertraktat att delta i projektgrupper och att sitta i styrgruppen.
2. Miljösamverkan Sverige förenklar för länsstyrelserna att aktivt arbeta med och uppnå målen i den nationella strategin för miljöbalktillsyn.
3. Miljösamverkan Sverige har en tydlig närvaro hos uppdragsgivarna. Miljösamverkan Sveriges ordförande har en stående plats i miljönätverkets styrgrupp.
4. Miljösamverkan Sverige har en rutin för att följa upp hur framtaget material används. Under målperioden ska effektmålen i tre avslutade projekt följas upp.

Handläggargrupp

Tidigare beslutade projekt

Projekt från 2024 som fortsätter är

- Tillsyn av vattenskyddsområden
- Tillsyn av traditionell asiatisk medicin
- Produktion av vätgas – i prövning och tillsyn
- Överlåtelse av tillsyn till kommuner

Nya beslutade projekt

Nedanstående projekt utgår från länsstyrelsernas, Naturvårdsverkets, Jordbruksverkets och Havs- och vattenmyndighetens gemensamma prioritering. De kommer att påbörjas under förutsättning att de kan bemannas. Något eller några av projekten kan påbörjas redan under 2024. Projekten anges i prioritetsordning:

- Hantering av förorenade muddermassor från mindre muddringsprojekt/Upplägg av muddermassor
- Skogsbruksåtgärder i anslutning till Natura 2000-områden
- Förebyggande grön tillsyn
- Bedömning av om en ekonomisk säkerhet är tillräcklig inom tillsynen

Om något eller några av de ovan nämnda projekten inte kan bemannas kommer något eller några av följande projekt att påbörjas i stället:

- Cirkularitet i tillsyn och prövning/Cirkulär ekonomi i praktiken
- Tillsyn på livsmedelsindustrier och slakterier med fokus på avloppsutsläpp och avfallshantering
- Tillsyn djurparker

Tillsynskampanjer

Ny beslutad kampanj

- Nationell tillsynskampanj vattenuttag

Utvecklingsprojekt

Nytt beslutat utvecklingsprojekt

- Förstudie för länsstyrelseakademi på miljöområdet – pilot miljötillsyn

Händelsestyrda projekt

Tidigare beslutat projekt

- Digitaliseringsplan från Effektivare miljötillsyn

Schematisk bild över projekten. Start och avslut för flera projekt är ännu inte bestämt. Detta är markerat genom mönster i tabellen nedan. I tabellen anges projekt som fortsätter från 2024 och de som i första hand påbörjas under 2025. VT=vårtermin och HT=hösttermin.

	VT 2025	HT 2025	VT 2026	HT 2026	VT 2027	HT 2027
Handläggarsöd						
Tillsyn av vattenskyddsområden						
Tillsyn av traditionell asiatisk medicin						
Produktion av vätgas – i prövning och tillsyn						
Överlåtelse av tillsyn till kommuner						
Hantering av förorenade muddermassor från mindre muddringsprojekt/ Upplägg av muddermassor						
Skogsbruksåtgärder i anslutning till Natura 2000-områden						
Förebyggande grön tillsyn						
Solcellsparkar på våtmarker						
Bedömning av om en ekonomisk säkerhet är tillräcklig inom tillsynen						
Tillsynskampanjer						
Nationell tillsynskampanj vattenuttag						
Utvecklingsprojekt						
Förstudie för länsstyrelseakademi på miljöområdet – pilot miljötillsyn						

	VT 2025	HT 2025	VT 2026	HT 2026	VT 2027	HT 202
Händelsestyrda projekt						
Digitaliseringsplan från Effektivare miljötillsyn						
Projekt inom natur						
Projekt inom miljöskydd						
Projekt inom vatten						
Projekt inom flera sakområden						
Händelsestyrt projekt						

Budget år 2025–2027

	År 2025	År 2026	År 2027
Kostnader (tkr)			
Lön inkl OH projektledare	3600	3600	3600
Lön controller, administratör, kommunikatör, jurist	200	200	200
Resekostnader	200	200	200
Övriga verksamhetskostnader	100	100	100
TOTALT Kostnader	4100	4100	4100
Intäkter (tkr)			
Länsstyrelserna	3000	3000	3000
Naturvårdsverket	600	600	600
Jordbruksverket	100	100	100
Havs- och vattenmyndigheten	400	400	400
TOTALT Intäkter	4100	4100	4100

Översiktlig budget år 2025–2027 för Miljösamverkan Sverige.

Det finns en osäkerhet i finansieringen för kommande år vilket kan inverka på hur många projekt som kan genomföras.

Bemanningsplan

Verksamhetsledare

Ingela Höök, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Ordinarie projektledare

Ingela Höök, Länsstyrelsen i Västra Götalands län (100 %)

Sara Wahrby, Länsstyrelsen i Östergötlands län (100 %)

Anna Lejon, Länsstyrelsen Västerbotten (100 %)

Tillfällig projektledare

Lotta Sahlin Skoog, Länsstyrelsen i Västra Götalands län (10 % under första halvåret)

Kansli

Controllerstöd, administrativt stöd, kommunikationsstöd och juridiskt stöd vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Styrgrupp

Gustav Enander, Länsstyrelsen i Jönköpings län (ordförande)

Inger Hansson, Länsstyrelsen i Blekinge län

Kristina Nyhlén, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Mikael Reinhardt, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Marina Wallén Mattsson, Länsstyrelsen i Jämtlands län

Eva Svensson, Naturvårdsverket

Teresia Persson, Jordbruksverket

Johan Stål, Havs- och vattenmyndigheten

Kontaktlänsråd

Daniel Gustafsson, Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Inlämnade projektförslag till år 2025

Hantering av förorenade muddermassor från mindre muddringsprojekt

Projektförslaget är inlämnat av Naturvårdsverket.

Fullständigt projektnamn

Stöd vid hantering av förorenade muddermassor från mindre muddringsprojekt.

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Miljöskydd, vatten

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

Kap 11, kap 10, kap 9

Kort bakgrund till förslaget

Mindre muddringar i förorenade sediment, hantering av mer eller mindre förorenade massor, vanligen på land. Ett typexempel skulle kunna vara småbåtshamnar. Större muddringsprojekt blir ofta prövade i domstol.

Vägledning om muddring finns hos Havs- och vattenmyndigheten och om hantering av massor hos Naturvårdsverket, men det skulle behövas mer riktad vägledning om bedömning och hantering av förorenade muddermassor från mindre projekt, samt stöd kring tillhörande frågor såsom hur tillsynsansvaret fördelas, möjligheter till deponering och vilka behov av åtgärder och skyddsåtgärder som kan krävas.

Mottagare av projektet

Vem görs projektet för?

- Tillsynsmyndigheter, handläggare för vattenverksamhet samt miljöfarlig verksamhet.

Vem ska använda resultatet?

- Handläggare på länsstyrelser och kommuner.

Hur ska målgruppen involveras?

- Referensgrupp? Enkät?

Syfte med projektet

Varför ska projektet genomföras?

- Naturvårdsverket får många frågor, svårt att veta vem som ska göra vad, risk att vissa frågeställningar faller mellan stolarna Vad ska det leda till?

Vad ska det leda till?

- Enklare hantering av ärenden för tillsynsmyndigheter, och mer likartade beslut.

Mål för projektet

Vad ska projektet leverera för att syftet ska uppnås?

- Tydligare och mer konkret vägledning vid handläggning av ärenden.

När projektet är avslutat, vad har vi då producerat/tagit fram/genomfört?

- Vägledningssidor hos Miljösamverkan Sverige, webinarium?

Aktiviteter

Eventuell workshop med personer från olika myndigheter, se nedan, för att avgränsa vägledningen. Enkät till kommuner om vilka frågor som främst behöver tydliggöras.

Samverkan

Havs- och vattenmyndigheten, vattenmyndigheterna, Naturvårdsverket, länsstyrelserna. Intern avstämning med berörda personer vid Naturvårdsverket, bland annat avfallsenheten.

IT-stöd

Nej

Typ av projekt

Handläggarsöd

Medverkan i projekt

Ja

Upplägg av muddermassor

Projektförslaget är inlämnat av Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Fullständigt projektnamn

Handläggargrupp/riktlinjer/vägledning kring hantering av upplägg av muddermassor

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Miljöskydd, vatten

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

Tillämpningen av 29 kap. 18 och 19 §§ Miljöprövningsförordning (2013:251) och vattenverksamhet där muddermassor uppstår.

Kort bakgrund till förslaget

Tillämpningen av 29 kap. 18 och 19 §§ Miljöprövningsförordning (2013:251) är svårtolkad och vi ser ett behov av vägledning i detta. Det finns även behov av att strukturera ärendegången när en fritidsbåtshamn muddras. Ingående aktiviteter kan vara muddring, avvattning av muddermassor, upplägg i närheten av där det muddrades upp, deponering på annan plats och återanvändning av avfall för anläggningsändamål. Beroende på vad verksamhetsutövaren avser att göra med muddermassorna kan både länsstyrelse och kommun ha tillsynsansvar över olika delar.

Mottagare av projektet

Handläggare på länsstyrelser och kommuner involveras i projektet med framtagande av vägledning och informeras om resultatet.

Syfte med projektet

Det finns behov av vägledning/riktlinjer/samsyn om hur ärendena bör hanteras och prövas och vilken tillsynsmyndighet som gör vad.

Mål för projektet

Vägledning/riktlinjer

Aktiviteter

Framtagande av vägledning, riktlinjer där handläggare på kommun och länsstyrelse inom miljöfarlig verksamhet, vatten, förorenade områden, avfall och juridik bör ingå i arbetet. Informationsinsats om framtagna vägledning.

Samverkan

Ja, se ovan.

IT-stöd

Nej

Typ av projekt

Handläggargrupp

Utvecklingsprojekt

Medverkan i projekt

Eventuellt, om det finns möjligheter.

Övrigt

Vi har även lämnat in detta som projektförslag till Miljösamverkan Väst och även gjort det tidigare men då har projektet inte röstats fram så att det blivit av än. Men eftersom det är länsstyrelsen som prövar vattenverksamheter där muddermassor uppstår och behöver hanteras samt att det mest är kustkommuner/kommuner med hamnar som blir berörda så kanske detta passar bättre i ett nationellt projekt.

Skogsbruksåtgärder i anslutning till Natura2000-områden

Projektförslaget är inlämnat av Länsstyrelsen i Dalarnas län

Fullständigt projektnamn

Handläggare för hur skogsbruksåtgärder i anslutning till Natura2000-områden ska bedömas och hanteras.

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Natur, vatten

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

7 kap. 28 a §-29 b § Miljöbalken, 6 kap. 36 § Miljöbalken

Kort bakgrund till förslaget

Till följd av att Skogsstyrelsen 2021 ändrade sina rutiner för skogsbruksåtgärder som rör Natura2000 så har ett stort antal ärenden kring Natura2000 och planerade skogsbruksåtgärder i stället hamnat hos länsstyrelserna. Den nya rutinen innebär att det, för samtliga till Skogsstyrelsen inkomna avverkningsärenden inom 150 meter från ett Natura2000-område, skickas ut ett automatiskt brev. I brevet finns information om att det aktuella ärendet ligger i eller i närheten av ett Natura2000-område och att Natura2000-tillstånd kan behövas. I brevet står även att man, om man är osäker på sin bedömning, kan kontakta länsstyrelsen för att få stöd.

Förutom en ökad arbetsbelastning hos länsstyrelserna så är det också ett problem att det inte finns några gemensamma riktlinjer för länsstyrelserna att förhålla sig till vid dessa bedömningar. Detta har resulterat i att det bedöms olika beroende på vilken länsstyrelse som gör bedömningen. Vissa länsstyrelser bedömer att alla planerade avverkningar i anslutning till Natura2000 kräver tillstånd medan andra bedömer att det bara är i vissa fall som tillstånd behöver sökas. Detta har framför allt uppmärksammats av de större skogsbolagen Stora Enso, Billerud och Sveaskog som har mark i flera län. De har vid upprepade tillfällen framfört svårigheten i att hantera denna fråga när det hanteras så olika i olika län.

En svår avvägning som länsstyrelserna också har att hantera är att man ska göra en bedömning om tillstånd krävs, men samtidigt får man inte göra "förhandsprövningar" som leder till att någon riktig tillståndsprövning aldrig kommer till stånd. Det är till exempel inte ok att länsstyrelsen gör 12:6-beslut med villkor som, om de uppfylls, leder till att tillstånd inte behöver sökas, vilket skett på vissa håll.

Även när det gäller själva tillståndsprövningen behövs mer vägledning. I överklagade ärenden har domstolen bedömt att länsstyrelsen haft för lågt ställda krav på avgränsningssamrådet och miljökonsekvensbeskrivningen. Riktlinjer behöver därför tas fram kring vilken nivå som krävs på samråd och miljökonsekvensbeskrivning i dessa ärenden.

Mottagare av projektet

Mottagare är framför allt handläggare på länsstyrelser som jobbar med dessa frågor, och i viss mån Skogsstyrelsen. Mottagare är även skogsnäringen, som behöver utbildas i Natura2000 och tillståndskravet.

Syfte med projektet

Syftet är att få en enhetlig bedömning hos landets länsstyrelser i Natura2000-tillståndshandläggningen. En bedömning som även stämmer överens med lagstiftningen.

Syftet är också att få en ökad medvetenhet hos skogsbruket om Natura2000 och vad det innebär.

Mål för projektet

Framtagen gemensam rutin för länsstyrelsernas arbete med skogsbruksärenden i anslutning till Natura2000. Framtaget vägledande material för utbildning av skogsnäringens aktörer angående detta.

Aktiviteter

Utse arbetsgrupp som tar fram rutin-/vägledningsdokument i samverkan med relevant kompetens.

Samverkan

Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, skogsbolagen.

IT-stöd

Utvecklad information på länsstyrelsernas hemsidor kring detta riktat till verksamhetsutövare. Ett exempel på hur det skulle kunna se ut finns på Dalarnas hemsida [Tillstånd Natura 2000-område | Länsstyrelsen Dalarna \(lansstyrelsen.se\)](https://www.lansstyrelsen.se/dalarna/om-landets-natura2000-omrade)

Typ av projekt

Handläggarsöd

Medverkan i projekt

Eventuellt, om det finns möjligheter.

Förebyggande grön tillsyn

Projektförslaget är inlämnat av Länsstyrelsen i Kronobergs län

Fullständigt projektnamn

Förebyggande grön tillsyn

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Natur

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

7 kap. miljöbalken

Kort bakgrund till förslaget

Vi får en del tillsynsärenden när det gäller till exempel det generella biotopskyddet som enbart beror på kunskapsbrist hos allmänheten, där allmänheten inte vet vad som är skyddat. Med detta projekt vill vi hitta former för att arbeta förebyggande med information som belyser lagstiftningen och vad som gäller till olika målgrupper.

Mottagare av projektet

Projektet görs för att öka kunskapen hos allmänheten och verksamhetsutövare och på det sättet minska antalet tillsynsärenden hos länsstyrelserna. Resultatet ska spridas på i lämpliga kanaler. Kan även bifogas om media vill ha information.

Syfte med projektet

Projektet ska genomföras för att minska mängden tillsynsärenden inom skyddad natur. Det ska leda till ökad kunskap hos allmänheten och verksamhetsutövare. Projektet bidrar till en minskad mängd ärenden och att ansökningar/anmälningar fylls i på rätt sätt.

Mål för projektet

Projektet ska undersöka lämpliga metoder att sprida information om det generella biotopskyddet samt ta fram material som kan spridas. Till exempel skulle det kunna leverera ett antal informationsfilmer som upplyser om gällande lagstiftning när det gäller till exempel det generella biotopskyddet och artskyddet. Filmerna kan även innehålla information om hur man ansöker om dispens/tillstånd genom att en ansökan filmas under tiden den fylls i så att alla steg i ansökan kommer med.

Aktiviteter

Kartlägga hur information om generella biotopskyddet får störst genomslag

Filma korta instruktionsfilmer, antingen ute i verkligheten eller genom datorskärmen.

Samverkan

Kommunikatör som kan hjälpa till att filma och sprida filmerna.

IT-stöd

Nej

Typ av projekt

Handläggarsöd

Tillsynskampanj

Utvecklingsprojekt

Medverkan i projekt

Eventuellt, om det finns möjligheter.

Bedömning av om en ekonomisk säkerhet är tillräcklig inom tillsynen

Projektförslaget är inlämnat av Länsstyrelsen i Västerbottens län

Fullständigt projektnamn

Bedömning av om en ekonomisk säkerhet är tillräcklig inom tillsynen.

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Miljöskydd

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

Miljöbalken kap. 24 § 5 punkt 12

Kort bakgrund till förslaget

Inom tillsynen av verksamheter som är skyldiga att ställa ekonomisk säkerhet behöver kontinuerliga bedömningar göras av om säkerheten är tillräcklig. Inom tillsynen är min erfarenhet att det jobbats väldigt litet med sådana bedömningar, vilket har medfört att säkerheten inte alltid varit tillräcklig när den väl behövs. Det är svåra bedömningar att göra och man måste ha inblick i branschen för att kunna uppskatta hur mycket de olika momenten i en efterbehandling kostar.

Mottagare av projektet

De som arbetar med tillsyn av miljöfarliga verksamheter som är skyldiga att ställa en ekonomisk säkerhet. Det är lämpligt att berörda tillsynsmyndigheter får ta del i projektet.

Projektet handlar om att bygga upp en kunskap för att rätt bedömningar ska kunna göras och för att säkerheter inte ska vara för låga. För låga säkerheter kan leda till bristfällig efterbehandling i de fall säkerheten behöver tas i anspråk.

Syfte med projektet

För att efterbehandlingar ska kunna genomföras på ett bra sätt även om en verksamhet går i konkurs eller av någon annan anledning inte kan genomföra efterbehandlingen.

Det handlar om att skapa en tillsyn av om säkerheter är tillräckliga, en tillsyn som jag tror är bristfällig eller inte genomförs alls.

Mål för projektet

Jag vet inte riktigt hur det ska se ut, men kanske måste man på något vis involvera branschen? Man behöver ju veta hur mycket de olika momenten kostar att genomföra och det ändras ju.

Aktiviteter

Vet inte riktigt.

Samverkan

Ja, som jag tidigare skrev kanske man behöver samverka med de olika branscherna.

IT-stöd

Det vore ju bra med något bedömningsverktyg med uppdaterad kostnadsinformation, men det kanske är svårt att hålla något sådant uppdaterat.

Typ av projekt

Handläggarsöd

Tillsynskampanj

Medverkan i projekt

Ja

Nationell tillsynskampanj vattenuttag

Projektförslaget är inlämnat av Länsstyrelsen i Skåne län

Fullständigt projektnamn

Nationell tillsynskampanj vattenuttag

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Vatten

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

Främst 11 kap. miljöbalken

Kort bakgrund till förslaget

Den egeninitierade tillsynen inom vattenuttag är, trots fokusområdet inom den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken, fortfarande eftersatt. Anledningen är bland annat att startsträckan för att komma i gång med praktisk tillsyn varit extra lång när inga bra rutiner funnits sedan tidigare.

Projektet "Tillsynskampanj vattenuttag" arbetar för tillfället med att fram ett handläggarstöd för inventering, prioritering och praktisk tillsyn och förväntas avslutas under 2024. Den nuvarande nationella miljötillsynsstrategin gäller till och med 2025. När nu handläggarstödet snart finns på plats, och ett av hindren för att bedriva mer egeninitierad tillsyn därmed är undanröjt, bör ett nytt projekt startas som en fortsättning för att främja faktisk egeninitierad tillsyn på vattenuttag.

Mottagare av projektet

Projektet genomförs för och av handläggare på tillsynsmyndigheter för vattenuttag.

Syfte med projektet

Syftet med projektet är att främja den egeninitierade tillsynen av vattenuttag. Det ska underlätta för handläggare att uppfylla målen inom fokusområdet vattenuttag i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken.

Mål för projektet

Målet ska vara att ett visst antal tillsynsaktiviteter genomförs.

Aktiviteter

X antal tillsynsbesök

X antal startade tillsynsärenden

Samverkan

Det kan finnas en vinst i att länsstyrelser samverkar där vatten tas ut för samma ändamål för att utbyta erfarenheter.

IT-stöd

Ett fältstöd (Survey 1-2-3?) skulle underlätta fältarbetet.

Typ av projekt

Tillsynskampanj

Medverkan i projekt

Eventuellt, om det finns möjligheter.

Cirkularitet i tillsyn och prövning

Projektförslaget är inlämnat av RUS och Länsstyrelsen Skåne län

Fullständigt projektnamn

Cirkularitet i tillsyn och prövning

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Miljöskydd

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

Främst 9 kap. miljöbalken

Kort bakgrund till förslaget

Länsstyrelserna genom RUS (Regional Utveckling & Samverkan i miljömålssystemet) har under 2021 och 2022 genomfört ett projekt om cirkulär ekonomi: Cirkulär ekonomi – kartläggning, kunskap, vägledning.

Bakgrunden till projektet är att regeringen tagit fram en strategi och en handlingsplan för cirkulär ekonomi där det anges att offentlig sektor bestående av staten, regionerna, länsstyrelserna och kommunerna har en viktig roll i omställningen till en cirkulär ekonomi. I regleringsbrevet 2021 fanns ett uppdrag att länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser inom relevanta verksamhetsområden som särskilt bidragit till omställningen till en cirkulär ekonomi.

Som ett stöd till RB-uppdraget om cirkulär ekonomi skickade RUS ut en enkät till samtliga länsstyrelser. I enkäten ingick frågan inom vilka områden som länsstyrelsen kan och borde vara en drivande regional aktör. Här tyckte flera län att prövning och tillsyn var ett sådant område. Det lyftes också att kunskapen om cirkulär ekonomi behöver öka.

Prövning och tillsyn är viktiga delar för att nå Sveriges miljö- och hållbarhetsmål. Att utreda och redovisa möjligheterna att ställa cirkulära krav i prövning och tillsyn skulle kunna leda till en utveckling mot ett mer hållbart samhälle.

I miljöprövnings- och miljötillsynsarbetet lyfter flera län upp kravställningar genom miljöbalkens hänsynsregler som viktiga verktyg för att bland annat kretslopps- och hushållningsprinciperna ska prioriteras.

Miljösamverkan Skåne hade ett projekt som handlade om avfallsförebyggande vid tillsyn och prövning, förebyggande av avfall som också länkar till hushållning av naturresurser och cirkulär ekonomi. Erfarenheterna och slutsatserna i det projektet bör omhändertas i detta projekt, bland annat bör man titta på förebyggande och resurshushållning och inte hantering och sortering av avfall. [Avfallsförebyggande genom tillsyn och prövning 2018 - 2020 - Miljösamverkan Skåne \(miljosamverkanskane.se\)](#)

Mottagare av projektet

Mottagare är länsstyrelsernas tillsyns- och prövningsenheter. Eventuellt kan verksamhetsutövare också vara målgrupp. Handläggare på länsstyrelserna som arbetar med prövning och tillsyn enligt 9 kap. miljöbalken behöver vara med och ta fram materialet.

Syfte med projektet

Att skynda på omställningen till cirkulär ekonomi genom vår tillsyn och prövning

Tillsyn och prövning har identifierats som områden där vi på länsstyrelsen kan bidra till cirkulär ekonomi. Det finns dock inte idag (vad vi vet) något stöd eller vägledning kring hur vi kan arbeta med frågorna. Detta projekt ska bygga vidare på tidigare projekt inom området.

Projektet ska sänka tröskeln för handläggare att ställa krav eller vägleda i tillsyn samt utreda om det är möjligt att ställa krav i prövningsprocessen eller vägleda i samråd.

Mål för projektet

Detta projekt ska ta fram processtöd som tex vägledningar och checklistor.

Projektet ska bygga vidare på tidigare projekt inom området. Projektet ska också vägleda när och hur cirkularitet hanteras i tillsyn och när det hanteras i prövning. Vägledningar kan behövas både till verksamhetsutövare och handläggare.

Aktiviteter

- Kartläggning av hur länsstyrelserna just nu jobbar - finns det exempel när vi lyckats ställa krav på cirkularitet? Goda exempel att sprida.
- Kunskapshöjande insatser kring lagstiftning inklusive EU-lagstiftning, hinder och möjligheter. En fråga att utreda är hur och när det är lämpligt att lyfta cirkularitet i prövning och/eller tillsyn.
- Ta fram processtöd, till exempel vägledning för samråd och checklistor för tillsyn
- Eventuellt prioriteras vissa branscher och processtöd tas fram för dessa branscher, tex livsmedelsbranschen.

Processtöden bör innehålla förslag till hur man kan arbeta, till exempel:

- Produkt- och processutveckling
 - Det vill säga hur verksamheterna kan styra/förändra processen eller sättet att arbeta för att arbeta för att hushålla med naturresurser och undvika att det uppstår avfall eller minska mängden avfall som uppstår.
- Användning av så "rena" material som möjligt
 - Det vill säga hur ni undviker materialblandningar, till exempel produkter av ett material går lättare att materialåtervinna än en produkt ihopsatt av flera olika sorters material. Förpackningar av papper/plast och plast/aluminium, som är svårare att återvinna och föranleder merkostnader vid avfallshanteringen.
- Begränsning av produktionsmängden
 - Det vill säga hur ni arbetar med att undvika överproduktion, tillverkning av bröd och mejeriprodukter som inte säljs
- Arbete med livslängd
 - Det vill säga hur ni arbetar med att tillverka hållbara produkter som dels har lång livslängd, dels är möjliga att reparera (motsatsen till slit och släng).

Samverkan

- Nationella myndigheter, stöd inom lagstiftningsområdet med mera.
- Avfall Sverige
- Branschorganisationer
- MPD
- Delegationen för cirkulär ekonomi
- Med flera.

IT-stöd

-

Typ av projekt

Handläggarsöd

Tillsynskampanj

Utvecklingsprojekt

Medverkan i projekt

Eventuellt, om det finns möjligheter.

Övrigt

RUS lämnar in förslaget och kan bidra med miljöstrategisk kunskap. Detalj-kunskap om tillsyn och prövning behöver tillföras projektet. Inom RUS finns en referensgrupp för hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi. RUS deltar och representerar länsstyrelserna i Miljömålsrådets programområde Cirkularitet i klimatomställningens materialflöden där det också kan finnas kopplingar till detta projekt.

Cirkulär ekonomi i praktiken

Projektförslaget är inlämnat av Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Fullständigt projektnamn

Cirkulär ekonomi i praktiken

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Miljöskydd

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

Portalparagrafen 1 kap. 1 § punkt 5:

MB ska tillämpas så att återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Hushållningsprincipen 2 kap. 5 §:

Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att

1. minska mängden avfall,
2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter,
3. minska de negativa effekterna av avfall, och
4. återvinna avfall.

I första hand ska förnybara energikällor användas.

Kort bakgrund till förslaget

Vi har linjär ekonomi i Sverige och vill gå mot en cirkulär ekonomi.

Tänker att vi skulle kunna arbeta mer med detta i prövning och tillsyn enligt MB.

Ställa fler frågor om hur stor andel av råvarorna i produktionen som är återvunna. Hur lätt är produkten som tillverkas att återvinna. Hur lätt är produkten som tillverkas att reparera. Kan ert spill återanvändas inom er tillverkning eller av någon annan etcetera

Mottagare av projektet

Projektet riktas mot prövningshandläggare och tillsynshandläggare inom miljöskydd.

Syfte med projektet

Få verksamhetsutövare att bli mer cirkulära.

Mål för projektet

Vägledningsmaterial till handläggare inom prövning och tillsyn om hur man kan arbeta med cirkulär ekonomi i praktiken.

Aktiviteter

Checklistor för prövning respektive tillsyn.

Ett seminarium om vad man kommit fram till i projektet.

Samverkan

Naturvårdsverket

IT-stöd

Nej

Typ av projekt

Handläggarsöd

Medverkan i projekt

Eventuellt, om det finns möjligheter.

Tillsyn på livsmedelsindustrier och slakterier med fokus på avloppsutsläpp och avfallshantering

Projektförslaget är inlämnat av Avlopps- och miljöhänsynsenheten vid Naturvårdsverket.

Fullständigt projektnamn

Tillsyn på livsmedelsindustri och slakterier med fokus på avloppsutsläpp och avfallshantering.

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Miljöskydd

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet. Egenkontroll. Kommunal ABVA om utsläpp till ledningsnätet. Koppling till animaliska biproduktregelverket i viss mån.

I övrigt kan nämnas att IED-regelverken för Food, drink and milk respektive slakterier är nya. Ett nytt avloppsdirektiv är också på gång som berör utsläpp från denna industrisektor.

Kort bakgrund till förslaget

Handläggarens stöd för tillsyn av branschen är eftersatt och Naturvårdsverkets bemanning för vägledning inom området är begränsad. Ett miljösamverkansprojekt skulle stärka upp och aktualisera vägledningen rent allmänt.

Det förekommer utsläpp från livsmedelsindustrin vilka kan/har påverka/t avloppsreningsverk negativt. Både kontroll och begränsning av avloppsutsläpp kan behöva stärkas på en del av verksamheterna.

Frågan om utsläpp till kommunalt avloppsnät kan också till viss del regleras genom ABVA (kommunala bestämmelser om förutsättningar för att få släppa avlopp till reningsverket) vilket kan göra frågan om utsläpps begränsning komplex. Det vore bra att belysa hur de olika regelverken fungerar och kan samverka rörande reglering och kontroll av utsläpp.

Främst kommer idén ifrån att vi ser att avloppsreningsverk i viss utsträckning och mer eller mindre temporärt påverkas av utsläpp från livsmedelsindustrin. Vi inser också på Naturvårdsverket att vi lägger begränsade resurser på tillsynsvägledning inom branschen och skulle välkomna ”draghjälp” genom ett miljösamverkansprojekt.

Mottagare av projektet

Vem görs projektet för?

- Främst tillsynsmyndigheter, både länsstyrelse och kommun.

Vem ska använda resultatet?

- Tillsynsmyndigheter och tillsynsvägledande myndigheter.

Hur ska målgruppen involveras?

- Tillsynskampanj med en uppföljning av tillsynen.

Syfte med projektet

Varför ska projektet genomföras?

- Stärka tillsynen inom den aktuella sektorn. Projektet kan även vara ett stöd för Naturvårdsverket och länsstyrelsernas tillsynsvägledning inom området.

Vad ska det leda till?

- Minskade utsläpp och bättre kontroll på utsläppen ger mindre belastning på miljön och minskad risk för driftstörningar på avloppsreningsverk

Beskriv kort hur projektet bidrar till att effektivisera och/eller utveckla tillsyn eller vissa prövningsfrågor.

- En handledning med tillsynskampanj skulle stärka och samordna tillsynen generellt både för B-verksamheter och C- verksamheter.

Mål för projektet

En tillsynshandledning och en uppföljning av tillsynen.

Aktiviteter

Framtagande av handledning

Webbinarier med mera inför tillsynskampanj

Tillsynskampanj

Uppföljning av tillsynskampanj

Samverkan

Naturvårdsverket, länsstyrelser och kommuner, Svenskt vatten.

Eventuellt även Livsmedelsbranschen, Livsmedelsverket och Jordbruksverket.

IT-stöd

Det kan bero på hur man numera utformar tillsynshandlingar. Det kan också behövas en plattform för frågor och svar under tillsynskampanjen samt eventuellt någon applikation eller via plattformen där tillsynsmyndigheter som genomfört tillsyn kan mata in resultat hur det gått.

Typ av projekt

Handläggarstöd

Tillsynskampanj

Medverkan i projekt

Ja

Tillsyn djurparker

Projektförslaget är inlämnat av Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Fullständigt projektnamn

Tillsyn djurparker

Inom vilka områden är projektet aktuellt?

Natur

Vilka delar av miljöbalken alternativt närliggande lagstiftning berörs?

23–25 §§ och 40–45 §§ Artskyddsförordningen

Rådets förordning (EG) nr 338/97/97: om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (CITES).

Lagstiftning som rör vilthägn.

Kort bakgrund till förslaget

Det har på sistone upplevts av länsstyrelser, Jordbruksverket och Naturvårdsverket att det förekommer en del slarv hos djurparker. Det finns misstankar om att djurparker inte säkerställer att djur de köper in har laglig bakgrund, att de säljer djur till privatpersoner som de inte får. De har slarvat med att ansöka om nödvändiga dispenser och i vissa fall försökt kringgå kravet på vissa dispenser. Länsstyrelserna har i dagsläget inga resurser till att vid tillsyn hinna kontrollera djurparkernas alla djur och säkerställa att djurparkernas alla delar sker i enlighet med reglerna.

Det efterfrågades vid ett NOGA-möte (Nationella Operativa Gruppen för Artskydd) att länsstyrelserna gör en insats på ett år och främst går igenom alla djur i alla djurparker för att säkerställa de åtkommit lagligt.

Mottagare av projektet

Projektet görs för länsstyrelserna för att vi ska få en samlad insats på tillsynen på djurparker.

Resultatet ska användas framöver vid tillståndsärendet och tillsyn på djurparkerna. Även de nationella myndigheterna kan ha användning av resultaten.

Syfte med projektet

Syftet är att säkerställa att landets djurparker bedriver sin verksamhet lagligt så att de i slutändan bidrar till artbevarande och den biologiska mångfalden och inte förstör det i stället.

Projektet skulle leda till att få bort djur som olagligt tagits in i djurparkerna och hindra att djur säljs till privatpersoner och därmed "tvättas" genom djurparkerna.

Om vi kan genomföra en ordentlig genomgång av alla djuren kommer det underlätta vår tillsyn framöver. Vid framtida tillsyn kan länsstyrelserna fokusera på enbart de nya djuren som tillkommer.

Mål för projektet

Att alla djurparker får ett tillsynsbesök för att gå igenom deras djur och deras lagliga bakgrund.

Länsstyrelserna behöver få hjälp att ta fram ett material att använda vid tillsynen. En del länsstyrelser är ganska oerfarna på tillsyn när det gäller djurparker.

Aktiviteter

Ta fram material som stöd för länsstyrelserna vid tillsynen

Genomförande av tillsynen

Sammanställning av landets djurparker och deras djur

Samverkan

Ja, samtliga länsstyrelser, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Förhoppningsvis ska det inte behövas men troligen behöver vi även samverka med polis och åklagare.

IT-stöd

Mallar för tillsynsprotokoll hade varit bra. I dagsläget gör alla länsstyrelser väldigt olika. Allt från enbart en kort tjänsteanteckning i Platina till mer utförliga protokoll.

Typ av projekt

Tillsynskampanj

Medverkan i projekt

Nej, men eventuellt under 2026.

**Miljösamverkan
Sverige**